

Camí-ral de Berga a Ripoll

Lloc/adreça: part central del terme de Vilada

Emplaçament: bàsicament segueix la riba del Riu Merdançol, però en alguns indrets se'n allunya força.

Àmbit: patrimoni immoble

Tipologia: obra civil

Ús actual: social

Titularitat: privada

Descripció

El camí-ral de Berga a Ripoll encara es pot veure en alguns indrets del terme, però en altres ha desaparegut per complet. Pel que evidencien les restes sabem que aquest camí era empedrat en la seva totalitat. Però segurament només permetia el pas de vianants i de bèsties de bast, no de carros. Un dels indrets on més bé pot observar-se és sota de Bertrana i també a prop de Pradell. A grans trets el seu curs, en el terme de Vilada, era el següent: una vegada passat el Pont de Miralles, el camí seguia la riba del Riu Merdançol, fins a l'indret del Molí del Cavaller. Des d'allà seguia cap a un primer pont, que permetia superar el Torrent del Sofre. Anava després cap a l'aiguabarreig del riu Merdançol amb la riera de Vilada on hi havia el pont de Vilada, des d'allà ja marxava en direcció a Borredà, encara que en arribar a Gardilans s'allunyava del curs del riu i s'apropava al seu veïnat. Cal fer notar que, des del Pont de Vilada, marxava un ramal fins a l'incipient nucli urbà de Vilada, constituït en època medieval i moderna per l'església parroquial i, com a molt, mitja dotzena de cases al seu voltant. Des d'aquest reduït nucli urbà el ramal continuava per una banda fins a Castell de l'Areny i, per l'altra, tornava a enllaçar amb el camí-ral pròpiament dit de Berga a Ripoll. Els elements més destacables del recorregut són els ponts. El primer és el Miralles, a l'antiga parròquia de la Baells i ara cobert per les aigües del pantà homònim. El segon es troba a prop del Molí del Cavaller, era format per dues bases de pedra sobre les quals se sobreposaven unes posts de fusta que actuaven com a passarel·la. El tercer i més emblemàtic era el Pont de Vilada. Aquest darrer es troba actualment en ruïnes, però les bases conservades fan pensar que era tot de pedra, amb una gran arcada romànica o gòtica.

Història

La primera menció que tenim del camí-ral de Berga a Ripoll i, concretament, del ramal que marxava cap a Castell de l'Areny és de 1338: «sub viam que pergit de Castel a Berga». No obstant això, hem de suposar que el camí té un origen força anterior, molt probablement ja adquirí el traçat bàsic en època altmedieval. Els Usatges de Barcelona,

del segle XII, ja deixen palès que els camins i carrerades eren de titularitat reial, encara que passessin per dominis senyoriais. Per aquest motiu entre la documentació de la Batllia General de Catalunya hom troba notícies relacionades amb el camí-ral de Berga a Ripoll. Sabem, per exemple, que els aiguats de 1660 varen deixar en molt males condicions els camins del Berguedà, especialment el que portava a Ripoll: «paga a Esteve Pons, nuntio de Berga, per sos treballs de anar a portar un manament als cònsols de Vilada, manant-los adobassen lo camí que va de Berga a Ripol, ço és lo que tocava a lur terme». El 1679 el Batlle General de Catalunya també obligà els batlles de Vilada, Pedret i Sant Salvador de la Vedella a arranjar el camí i els ponts de Pedret, Miralles, Vilada i de la Vedella. Durant la Guerra de Successió també es derruí i s'edificà de nou el Pont de Miralles. A mitjan segle XVIII, Joan Taverner i Ardena, comte de Darnius, deia: «este camino, hasta las Llossas, es desfilado y malo, pero de las Llossas a Ripoll es bueno y carretero». El 1790 els regidors del poble responien a Francisco de Zamora: «passa un camí-ral de Borredà, Ripol, Sant Joan [de les Abadesses]». El camí deixà de ser la via principal cap a 1880, amb la construcció de la carretera de Montesquiú a Berga. Sols alguns trams s'han continuat aprofitant com a caminets secundaris o camins ramaders.